

RODOLJUB.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca ter stane za vse leto 1 K 60 v. za pol leta 1 K. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 16 v. če se enkrat tiska; 24 v. če se dvakrat, in 30 v. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Slovenski poslanci.

II.

V teh časih so bili posamezni grajščaki, samostani, škofje-veleposestniki na svoji zemlji tako mogočni, kakor zdajšnji knezi, kralji. Imeli so vso uradniško, davčno in vojaško oblast v svojih rokah. Kralji in knezi so bili to le po imenu kot neki višji gospodarji manjših veleposestev, ki so ista oddajali drugim, če je kak grajski rod zamrl. Ali ta moč ni dosti veljala. Močan grajščak se ni veliko za kraljevske zapovedi ali prepovedi brigal.

V mestih je bil človek prost in njegova lastina tudi. Tam se je veliko bogatije nabralo. Meščani so hoteli streti grajsko moč in so s knezi in kralji držali, jim dajali denarne in druge pomoči. Posamezni gospodarsko, vojaško in duševno močni grajščaki so namreč postali v posameznih deželah knezi in kralji. Iz grajščakov, kakor so bili n. pr. v 14.—15. stoletju celjski grofi, ki so nastali na majhni grajščini v Zorneku, v Savinjski dolini iz slovenskega kmeta, so drugod nastali knezi in kralji. Ti celjski grofi, pametni, bogati, dobri gospodarji, dobri vojskovodje so se zapleli v ogrske stvari in tako hitro šli v zaton. Taki knezi so skrbeli za to, da so vedno več zemlje in ljudi pridobili. Ravnali so s svojimi kmeti lepše. S tem so si jih na-se priklenili, in kmeti grajščakov so to videli. Gledali so tudi drugi kmeti na to, da s pomočjo knezov in kraljev pridejo do proste lastine, da se rešijo tlake in desetine. Meščani so jim pomagali. Tako so postali novejši kralji.

Čas po reformaciji do pretečenega 19. stoletja kaže razvoj te kraljeve moči nad grajščaki, samostani, škofi, kot grajskimi lastniki in gospodarji. Hude boje ima kraljeva oblast prestati. V tem boju ji služi razvoj tlakarja iz grajske vezanosti do slobodnega lastnika zemljišč. Kmetija v vezanosti ni mogla hitro ven in naprej do prostosti in si je v kraljevi moči dobila zaščitnika, osloboditelja. Ta kralj je moral, če je hotel kaj veljati, dobiti kmetski davek v svoje roke ter kmeta kot vojaka. Prej so to vse imeli grajščaki. Kmet je rad videl, da je kraljevska oblast grajščakom moči jemala, ker hotel je postati prosti lastnik svoje zemlje. Tako se razvija iz oproščenja kmetske zemlje kraljeva, oziroma moč države v tem pomenu, kakor jo danes jemljemo, namreč zaščiteljico, skrbnico za vse državljane brez razliko vere, narodnosti, bogastva, reve.

Kralj je jemal sprva grajščakom pravico pravosodstva v grajskih sodiščih. Uravnal je svoja sodišča. Grajščak se je branil, ker z grajskimi sodišči je imel kmeta v roki in sodil ga je, kakor je hotel,

dasi bi bile stare navade, pogodbe mej njim in njegovimi kmeti in želje shodov, zborovanj kmetov upoštevati in jih je kak pošten grajščak tudi upošteval, če si je dobro hotel. Ali slednjič, ko je kralj po meščanstvu in svojih kmetih močan postal, grajščak ni mogel kljubovati. Pustilo se mu je nekaj sodnije, ali moral je imeti jednako učene sodnike, kakor država in sodbe teh je presojala državna sodnija. Tako so nastala višja sodišča. Leta 1848. so se tudi te manjše »patrimonialne« grajske sodnije zaprle, in država je vse sodstvo vzela v svoje roke. V tem času nastane državno uradništvo. Zdaj se začne novejša naša država. Različno je to državno uradništvo po raznih opravkih, veliko poslov se s časom nabere, ali vse uradnike vodi isto vodilo, da imajo služiti državi, to je, vsem državljanom. Prej je bil katoliški duhovnik v vsem uradnik, zdaj ne dobiva več boljših glav, ampak iste dobi to državno uradništvo in ti iz vsega ljudstva zbrani ljudje uredijo oskrbovanje državnih davkov, vojaštva, sodstva in nauka itd. V tem leži razvoj kraljeve oblasti v navedenem času.

To urejevanje pa se ne more lahko zgoditi, če je glavni steber gospodarstva, kmet v grajski, samostanski tlaki; tega kmeta je treba osloboditi, da zamore plačati državi, kar gre državi. Državna oblast mora tudi zanj skrbeti, in zato ji mora kmet tudi plačati. Ali če kmetu grajščak vse vzame, to ne gre. Država ne sme trpeti, da kaka druga oblast v njenih deželah živi. Tako to novo nastalo uradništvo na to misli, vzeti grajščaku tlako, desetino in druga plačila ter kmetu dati prosto lastino. Zastonj grajščak tega seveda neče dati, in katoliška cerkev, ki ima vsaj $\frac{1}{8}$ zemlje in kmeta v svoji grajski službi, tudi ne. Torej je treba s silo vzeti grajščakom njih »pravice«, ali jih pa odkupiti na kak način. Francozi so leta 1789. v svoji veliki revoluciji to prav navadno storili, da so kmeta oprostili tlake in desetine brez vsega odkupa, odveznine. Nemci in mi Avstrijci smo morali drago ta odkup plačati. Države so napravile kase, v katere so polovico odveznin plačevale posamezne dežele, polovico pa kmeti, kateri so te odveznine, kakor davke plačevali, dežele pa so iztirjavale za plačilo njenih polovic dotične svote po deželnih davkih, prikladah. Grajščaki so pa dobili obligacije, dolžna pisma, katera so bila kakor gotov denar, ker prodale so se lahko za isto svoto, na katero so se glasile. S to odveznino nastane popolna prosta kmečka zemlja in tudi druga. S to odveznino kmečke lastine pade vsa vezanost, kar je je bilo tudi v mestih. Rokodelske zadruge se razderejo, trgovina postane

popolnoma prosta in promet ter duševno delo. To se zove obrtna, trgovska, prometna in prostost tiska. Lastina zemljišč in vsa druga postane prosta in na podlagi te prostosti se razvija potem gospodarstvo, ki ga vidimo v 19. stoletju v malem okviru tudi pri nas na Slovenskem.

Pri nas v Avstriji se to vse šele leta 1848., oziroma par let pozneje zgodi. Vladovalci se niso z dobro v to podali, morale so priti manjše revolucije. Zdaj so grajščakom peruti porezane, zdaj morajo svoja zemljišča obdelovati z najetimi delavci, katere morajo plačati. To jim seveda vzame dosti moči. Ali 250 let, v katerih se je to vse dogajalo, so se dobro imeli in v teh časih izkoriščali kmeta, kar se je dalo, tako, da je umeven izrek o dveh doljenjskih grajščinah: kmeti grajščine G. so imeli raztrgane klobuke, kmeti grajščine R. pa jih niso imeli nič. V teh časih so se jemale dile iz gnojišč, novih je bilo grajščaku škoda, če so kakemu kmetu krsto napravili.

Katoliška cerkev je preživela te za njeno premoženje nevarne čase precej dobro. Začetkoma se je branila, kar se je dalo. Dolgo ni vedla, da bo tudi njenim veleposestvom šlo za gozdico in podpirala je n. pr. v Avstriji kralje, računša na to, da gre boj le proti grajskim sodiščem in grajski vojaški moči. Pri nas v Avstriji je bila luteranska reformacija ubita in katoliški duhovniki so bili merodajni pri naših cesarjih. Niso lahko na to mislili, da bode razvoj države tudi njena premoženja in njeno moč kedaj prijel. Niso nikdar mislili, da v razvoju kakega danega gospodarstva ležijo moči, ki tudi kralje, cesarje pripognejo, da se jim morajo udati. Ali ko je kraljeva oblast morala tudi poseči po davčni moči kmeta ter tej družega ni kazalo, nego kmeta oprostiti tlake in desetine, je katoliška cerkev stopila na noge. Marija Terezija in Jožef II. sta mej avstrijskimi vladarji razvoj lastine iz fevdalne vezanosti in obremenjenosti v prosto lastino dobro zapazila; ojstrila je ta pogled posebno cesarju Jožefu II. njegova velika ljubezen do kmeta. Oba ta pa sta imela dosti opraviti s cerkvijo, in ko je cesar II. razpusil bogate samostane in jim vzel drobiž in zemljo, so naši duhovniki razsajali. Ali kmet ni šel za njimi, kmet je zaupljivo gledal v ljudomilega svojega cesarja. In brez kmeta katoliški duhovnik nič ne premore. Ali toliko pa sta ta cerkev in grajščak še močna, da ustavita tega cesarja na poti do oprostitve kmeta. Udali se je mož. Boji, ki jih je ta duhovnik v zvezi z grajsko gospodo tedaj in pozneje provzročil, še danes trajajo. Danes gre za to, kdo dobi državno krmilo na podlagi proste kmetske lastine v roke, fevdalci

t. j. veliki — veleposestniki plemenitaši in katoliška cerkev, ali meščan-kmet-delavec.

V teh 250 letih deželni zbori nimajo več tolike važnosti, ko oni v časih luteranske reformacije. Kraljeva, oziroma državna oblast je prva, njej se mora sčasom vse pokoriti. Deželni zbori teh 250 let imajo pa še precej oblasti, dokler ni leto 1848. z ojstro metlo pometlo po teh deželnih zborih. Ali tudi ta kraljevska oblast je do leta 1867., v katerem ustavo dobimo, po kateri cesar svojo absolutno oblast z državnim zborom deli, velika in se dostikrat zlorablja proti nižjim slojem. Različno se po raznih državah kaže. Dosti hudega ve zgodovina o rabi te oblasti povedati. Tudi v teh časih je kmet nakovalo, na katerem se vse železo države kuje.

Če smo pa v prvem spisu povedali, da so bili naši stanovi luteranske dobe jaki možje, nečemo s tem obžalovati, da je kraljeva oblast grajsko strla, obžalujemo le, da ja naš krepak človek šel iz domovine in da ni v daljnem razvoju živel v narodu. Bog zna, če bi se marsikatera stran slovenskega življenja ne bila razvila drugače. Vsaj mej Madjari so ti protestantovski ljudje narod rešili narodnega potopa, ki danes drugačen mej drugimi avstrijskimi narodi stoji, kakor danes mi, v 16. stoletju še precejšnji Slovenci. V vsakem narodovem razvoju je treba krepkih vodilnih ljudi, ki imajo za famulijo svojo skrbeti in le tedaj narod ne trpi zgube. — Morebiti bi domačini grajščaki, jezni, da jim jemlje kraljeva oblast njih gmotno bogastvo, se uprli državi in cerkvi, ki je v teh časih tako hudo naš narod nemčila, mu zapirala pot do šole, do večje izobrazbe na podlagi narodovega jezika, vsaj v tem. Morebiti bi ti grajščaki spoznali, da so Slovenci, morebiti bi čakali zaslombe v bližnjih Hrvatih ter tako že v teh letih napotili, ali celo povzročili zjedinenje slovanski jug. Drugod, na Nemškem se je to zgodilo. Dobili bi vsaj domačine na škofovska, višja duhovniška mesta ter na uradniška mesta države. Da se kmet ne zgubi, bi morali domačini v razumljivem mu jeziku ž njim v uradih in v cerkvenem poslovanju občevati. Meščani bi tako prihajali iz naroda, ker grajščaki domačini bi imeli zvezo ž njimi, bi se poznali po familijah, po daljnem mejsebojnem trgovanjem. Kri ni voda.

Politični pregled.

Spravna pogajanja. Dne 5. februvarja se začno na Dunaju posvetovanja, katerih se udeležo češki in nemški zastopniki in katerih namen je, doseči sporazumljenje mej Čehi in mej Nemci glede narodnostnega vprašanja. Vlada želi, da naj se sprava nanaša samo na Češko in na Moravsko. To bi bilo za nas Slovence in Hrvate jako nevarno, ker v tem slučaju, da se Čehi in Nemci pobotajo, bi mi narodnostnega vprašanja v državnem zboru ne mogli več sprožiti in bi bili prej ali slej obsojeni na smrt. Čehi so sklenili, da bodo zahtevali, naj se jezikovno vprašanje nakrat uredi za vse dežele. To bi bilo jedino pravilno.

Državni zbor se skliče sredi meseca februvarja. Ako bi ne mogel zborovati, bi vlada odpravila sedanjo ustavo in — kakor trde razni listi — s sodelovanjem go-

spodske zbornice in deželnih zborov vstvarila novo ustavo.

Bolgarska se hoče baje v kratkem proglasiti za neodvisno, v prvi vrsti zagadeldj, da bi jej več ne bilo treba plačevati Turčiji danja.

Vojna v južni Afriki. Velika in bogata Angleška je učakala v južni Afriki zopet strašen poraz. Poskusila je osvoboditi mesto Ladysmith, v katerem se nahaja 10.000 mož broječa angleška armada. To mesto oblegajo Buri že dlje časa, pa ga ne morejo zavzeti. Angleška vojska se je lotila Burov, toda bila je popolnoma pobita in se je morala umakniti nazaj čez reko Tugelo. S tem je Ladysmith izgubljen. Sploh je pa ta izid bil odločilnega pomena. Angleška vojska je na celi črti tepena in zdaj pravijo Buri, da nečejo miru, dokler ne preženo Angležev sploh iz južne Afrike. Angleži seveda ne mislijo na odnehanje, ampak bodo vojno nadaljevali z vso silo.

Domače in razne novice.

Bogočastje — predrago. Pod tem zaglavjem je »Slovenski Narod« pred kratkim priobčil izvrsten članek, v katerem je pojasnil, kako nečuveno se upajo nekateri duhovniki postopati. Če fajmoštru ni vseč star oltar, ali stara šupa, kar napravi sklad in predpiše faranom, koliko mora vsak izmed njih plačati. Tudi v občinskih računih se nahajajo velikanske svote za cerkvene namene, dasi po postavi občine ne smejo za cerkvene namene nič plačevati. Pri taki zapravlivosti se seveda ne smemo čuditi, ako so občinske doklade tako visoke, da jih kmet komaj zmaguje. Opozarjamo vse občinstvo, da fajmoštri nimajo pravice delati kacih skladov, dokler se ni vršila konkurenčna obravnava. Če bi kateri fajmošter to storil, naj se naznani okrajnemu glavarstvu.

Slovensko uradovanje. Prva narodna dolžnost vsacega zavednega Slovenca je, da se povsod poslužuje svojega jezika. To načelo je že staro, vzlic temu pa se nahaja celo na Kranjskem še obilo županov, ki uradujejo nemški. To so v prvi vrsti klerikalni župani, ki nimajo nobenega pojma o svojih moralnih dolžnostih ter mislijo, da je že vse storjeno, če teče občinska uprava po starem kolovozu in so gospod fajmošter z odborom zadovoljni.

Katoliško politično društvo je te dni praznovalo svojo desetletnico. Te slavnosti se je udeležilo kacih 50 oseb, nič več. To je najboljši dokaz, koliko se ljudje zanimajo za to društvo in sploh za klerikalno politiko, in dokaz, kako silno peša klerikalizem.

Porotna klop v Celju. Veliko zanimanja je vzbudila lista porotnikov, ki so izžrebani za prihodnje porotno zasedanje. V tem, ko je v celjskem okrožju slovenskega prebivalstva 200.000 duš, nemškega pa samo mala peščica, je mej porotniki samo nekaj malo Slovencev, največ pa hudih nemških nacionalcev. Nemški advokate in zastopniki državnega pravdnštva bodo pri določitvi porotnikov lahko odklonili vsacega Slovenca in tako se zgodi, da bo sestavljena nemškonacijonalna porotna klop, ki bo sodila Slovence.

Kje je denar. Pred nekaj leti so klerikalci dobili občino Bled v roke. Gospodarili so nekam čudno, zakaj ko je kleri-

kalni župan Kejžar moral sedaj radi razdelitve občine odstopiti, se je izkazalo, da manjka blagajnici 700 gld.

Uzoren duhovnik. Kaplan Ivan Bezeljak, rodом s Črnega vrha nad Idrijo, je bil kaplan v Šentjanžu na Dolenjskem. Ta božji namestnik je posilil neko dekle. Pravijo, da se je tudi s fantički pečal. Ko je izvohal, da ga utegnejo orožniki obiskati in ga peljati v ječo, jo je popihal takoj v Ameriko.

Občinske volitve v Trziču so za Slovence še dosti dobro iztekle. Slovenci so zmagali v tretjem razredu popolnoma, v drugem pa deloma. Zdaj imajo v občinskem odboru 7 zastopnikov, Nemci pa s pomočjo treh virilnih glasov 8. Pri prihodnji volitvi dobe Slovenci gotovo tudi prvi razred.

Državnozbornska volitev na Goriškem. Pri volitvi dne 29. m. m. je dobil dr. Stanič 126 glasov, grof Coronini 113, dr. Tonkli 40. Pri ožji volitvi je zmagal grof Coronini, ker so zanj glasovali tudi Tonklijevi pristaši. Dobila sta grof Coronini 168, dr. Stanič 128 glasov, dočim je pri prvi volitvi dobil dr. Stanič 126, grof Coronini pa le 113 glasov. Dasi je torej dr. Stanič propadel, se nam vendar zdi uspeh, ki ga je dosegel, jako lep in velepomemben za vso prihodnost na Goriškem.

Deželnozbornske in občinske volitve v Trstu se bodo vršile v nekaterih tednih. Lahki so razdeljeni na več strank in se bodo v mestu samem hudo lasali, vendar je verjetno, da zmagajo progresovci. Glede okolice so pa vsi jedini. Tako je te dni neki vplivni obč. svetnik laške stranke — kakor se nam piše iz Trsta — na kolodvoru pripovedoval raznim gospodom, da mora laška stranka v okolici na vsak način solidarno postopati in dostavil, da upajo Lahki na zmago v dveh okrajih, zlasti v drugem. Kakor čitamo v »Naši Slogi«, se politično društvo »Edinost« že pripravlja na volilni boj in upamo, da bodo vsaj v okolici izvoljeni sami Slovenci.

V znamenju šnopsa. Tudi v Zgor. Tuhinju imajo »konzul« in kakor drugod, se tudi tukaj vlada čisto nič ne zmeni za počenjanje svedrca. Trgovcem stopa na prste koder more. Znan nam je slučaj, da je bil ugleden trgovec na denunciacijo fajmoštra obsojen, ker je storil to, kar so ob istem času nekaznovano storili klerikalni trgovci v istem kraju, da je namreč v nedeljo imel prodajalno tedaj odprto, ko bi je ne smel imeti. Za jedenkrat prestopek je bil kaznovan na 20 gld., v tem, ko smejo menda konsumna društva kršiti vse postave kakor hočejo, a če se razkrijejo najgorostasnejši slučaji, se obsojijo na 5 gld. Ta vladni sistem se opazuje tudi v Zgor. Tuhinju. Ondotni »kozul« nima koncesije za žganjetoč, izvršuje pa to obrt že dolgo časa. Vsak človek ve za to, samo vlada ne. Kako se v tem društvu dela, se je pokazalo 22. m. m. Ta dan se je neki brumni katoličan v »kozulu« žganja tako nalil, da je, stopivši popolnoma pijan iz hiše, telebnil na tla in se pri pričubil. Mož je oče več nedoraslih otrok. Naš dopisnik, ki nam to javlja, vprašuje, ali niso ti »kozuli« prave hudičeve uredbe?

Kranjsko-primorskemu gozdarskemu društvu je vlada za l. 1900. dovolila državne podpore 1200 K.

Nova pošta. Dne 1. februvarja t. l. odprl se je v Srednji vasi v Bohinju na

Gorenjskem, okraj Radovljica, novopoštni urad, ki se bode pečal s pisemsko in vožno pošto ter ob enem služboval kot nabiralnica poštno-hranilničnega urada. Zvezo bode imel s poštnim omrežjem po vozni pošti, koja se bode vpeljala med Srednjo vasjo v Bohinju in Bohinjsko Bistrico.

Zaloge soli. Finančno ministrstvo je odredilo, da se s 1. marcem t. l. ustanovita v Ljubljani in Celju zalogi soli. Istrska sol se bode prodajala 100 kilogramov po 18 K 80 v., živinska sol po 10 K.

Kasacijski dvor in cigan Simon Held. Te dni se je kasacijski dvor na Dunaju pod predsedstvom senatnega predsednika Abrama bavil s ciganom Simonom Heldom, ki je 9. januarja l. l. v družbi z Gašperjem Heldom in z neko ciganko na cesti pri Krki umoril kmeta Martina Novljana. Kakor znano, je novomeško porotno sodišče Simona Helda, ki pri prvi obravnavi svojih sokrivcev ni hotel izdati, obsodilo na smrt na vislicah. Cesar je obsodbo potrdil in dne 18. maja l. l. je sodna komisija naznanila Simonu Heldu, da bo drugo jutro obešen. Krvnik je bil že prišel v Novo mesto. Held se je vstrašil smrti in je prosil, naj se ga pelje k preiskovalnemu sodniku. Temu je Held rekel, da on ni pravi morilec, nego da je njegov tovariš Gašpar Held Martina Novljana s sekuro umoril, on, Simon Held, pa da je bil njegov sokrivec. O tem je sodišče obvestilo Heldovega zagovornika dr. Žitka, ki je takoj zahteval, naj se obnovi postopanje proti Heldu. Sodni dvor je to odklonil, toda zagovornik dr. Žitek se je pritožil na višje sodišče v Gradcu, vsled česar je sodni dvor izvršitev smrtne sodbe odložil. Med pravniki je ta sklep takrat obudil veliko govorjenja in obče se je sodilo, da v smislu zakona sploh ni več mogoče izvršiti obsodbe na smrt. Višje sodišče v Gradcu je zagovornikovi pritožbi ugodilo in zaukazalo novo postopanje proti Heldu. Proti Gašperju Heldu in z njim ubegli ljubici Simona Helda je bila izdana tiralnica, ali doslej še nista prišla pravici v roke. Po končani novi preiskavi je prišel Simon Held drugič pred porotnike in bil dne 21. novembra l. l. novič obsojen na smrt. Held je proti tej obsodbi podal ničnostno pritožbo in s to se je bavil kasacijski dvor. Helda je zastopal dunajski odvetnik dr. Sezun, ki je zavzel stališče, da je novomeško porotno sodišče prekoračilo svoje pravice, ko je Helda drugič obsodilo na smrt. Zakon določa, da se obsodba na smrt ne sme postriti, in da sme obsojenec od naznanitve, kdaj bo obešen samo 24 ur ostati v smrtnem strahu, nič več. Helda je pa ta strah pred smrtjo mučil od 18. maja naprej toliko časa, da je prišla iz Gradca odredba, naj se začne nova preiskava. S tem nepopisnim dušnim trpljenjem se je obsodba na smrt vsekako poostrila in je vsled tega druga obsodba nezakonita in nična. Generalni advokat Okretić je zastopal stališče, da duševno stanje obsojenca ni del kazni same, ker zakon prepoveduje, da bi se smrtna obsodba ne smela takoj izvršiti. Če bi nasprotno mnenje obveljalo, bi vsak obsojenec še pod vešali lahko karkoli izpovedal in bi se potem vselej in gotovo rešil smrti. Kasacijski dvor se je pridružil izvajanjem generalnega advokata in je Heldovo ničnostno pritožbo kot neutemeljeno zavrgel. Obsodba na smrt je torej potr

jena, vendar se poroča, da bo Held najbrž priporočen v pomiloščenje.

Časti je, iskala pri okrajnem sodišču delavčeva žena in posestnica Marija Lavriha v Ljubljani. Pri njej stanujoča stranka A. Šme jo je bila obdolžila, da ni poštena in vsled tega jo je tožila. Pred razpravo pa je bila Marija Lavriha pri prodajalki črevljev Mariji Podlesnik in tam ukradla par ženskih črevljev, ko je popred bila povedala, da se piše A. Šme. Z ukradenimi črevlji je šla k sodišču in držala pod vsako pazduho jeden ukraden črevelj, je tožila A. Šme zaradi odrekanega poštenja. Mej tem pa je bila Marija Podlesnik že naznanila tatvino pri policiji in je ta takoj izvršila poizvedbe in dognala, da je tatvine sumniva Marija Lavriha. Dva detektiva šla sta v stanovanje Marije Lavrihe, ki je bila malo popred s poštenjem prišla od sodišča in sta jo povprašala po ukradenih črevljih. Marija Lavriha je tajila. Detektiv je opazil, da obrača osumljenka vso svojo pozornost na posteljo, in je privzdignil žimnico in našel pod žimnico ukradene črevlje. Sedaj se je morala Marija Lavriha udati. Čast komur čast!

Pisma iz Španije prihajajo spet na Kranjsko. V pismih se obeta ljudem 30% od 45.000 funtov šterlingov, ki leže v angleški banki, in se morejo le vzdigniti, če se pošlje v pismu označena brzozjavka. Ljudje se svare, da ne pošljeto teh brzozjavk, s katerimi hoče pisec le goljufati.

Moder mož Te dni bi se bil moral neki železniški uslužbenec iz Maribora peljati na Dunaj. Poslovil se je doma in šel v službo, toda še predno je vlak odrinil, postalo mu je tako slabo, da je naprosil necega tovariša, naj mesto njega prevzame službo in se pelje na Dunaj. Tovariš je res prevzel službo in naš železničar jo je krenil domov. Moral je precej dolgo trkati, predno mu je žena odprla. Komaj je zagledala moža, začela je bridko tarnati, da jo zobje bole in nujno prosi moža, naj gre v lekarno iskat kako zdravilo. Ker se mož ni dobro počutil, ni hotel narediti daljne poti, nego se slekel in legel v posteljo. Toda žena ni mirovala. Vzdihovala, jokala in prosila je toliko časa, da je mož res vstal in šel v lekarno. Ko je tam dobil zdravilo, segel je v žep vrhnje suknje in našel v njem neznano mu denarnico s 4 gld. Ves presenečen seže v notranji žep in dobi tam listnico s 1104 gld., o katerih je natančno vedel, da jih ni nikdar imel. Ko si je поблиže ogledal suknjo, je videl, da ni njegova, dasi jo je bil oblekel v svojem stanovanju. Moževo začudenje pa ni dolgo trajalo. Uganil je, pri čem da je in gledé nadaljnega postopanja storil prav salomonsko moder sklep. Najprej je šel na policijo in tam naznanil, da je v svojem stanovanju dobil suknjo z 1104 gld. ter izjavil, da naj se lastnik suknje in denarja pri njem oglasi, če hoče svojo lastnino dobiti. Potem pa je šel mirno domov in svoji ženi rekel, da jo za 1104 gld. lahko — vsak dan zobje bole. Vse kaže, da je mož ravnal jako pametno, zakaj lastnik suknje in denarja se še do danes ni oglasil pri našem železničarju.

Poštni parnik „Southwark“ »Red Star Linie« v Antwerpah je dospel, kakor se nam brzozjavno poroča dne 26. januarja nepoškodovan v New York.

Pretresljiv slučaj. Iz Aten poročajo: Po neki veselici se je neki muzikant sprl z gostom. Ker ga je ta poslednji pretepel, se je muzikant maščeval nad njegovim sinom ter ga zabodel. Na to sta se oče in drugi sin zagnala na muzikanta, ali tudi ta sin se je takoj zgrudil zadet od muzikantove krogelje. Tudi očeta je muzikant smrtno zadel. A temu je bolest nad izgubo dveh sinov dala toliko moči, da je varno pomeril ter tudi smrtno zadel morilca svojih dveh sinov. Na to pa je slednjič izdihnil tudi on sam.

Poljub po telefonu. Parižani se smejejo nesreči, ki se je pripetila nekemu visokemu dostojanstveniku, ki je imel navado, da je za telefonično zvezo prosil tako-le: Gospica, če me zvežete kmalu s številko to in to, Vam dam poljubček. Nekateri telefonistke so se smejale tej galantnosti, pri eni pa je obsedel. Tožila ga je zaradi razžaljenja časti in nedavno bil je obsojen v — dva meseca ječe.

Blazen morilec. Grozen zločin se je dogodil te dni zvečer v brzovlaku, ki odhaja ob polu 9. iz Pariza. V I. razredu so se vozili g. Janjou s svojo ženo in še dva gospoda. Janjou je spal, ko ga je zbudil prepir med gospodoma. V tistem hipu je videl, da hoče eden izmej gospodov ustreliti družega. Planil je nanj, toda revolver je počil, in krogelja je šla Janjou skozi možgane. Kondukterji so morilca zvezali in izročili sodišču v Dijonu. Tam pa se je izkazalo, da je morilec blazen.

Ovratno verižico iz človeških očíj bo videti mej drugimi zanimivostmi razstavljenimi na svetovni razstavi v Parizu. Ta verižica je bila razstavljena pred leti že tudi v Čikagu in sestoji iz treh vrst izvrstno ohranjenih človeških očíj, krasno okovanih z zlatom. Ta očesa so iz grobov peruanske Jukove dobe. Zatrja se, da se čudna krasota tega lišpa ne more primerjati z ničemer.

Žena, razsekana na kose. Iz Verone poročajo, da so na reki Adizi zapazili, kako plava neki ovoj. Bila je to vreča in videla se je, da je kaka težka stvar v njej. Potegnili so vrečo na breg, razrezali isto in, o groza, našli v njej, povite v več ovojev, kose razsekanega ženskega trupla. Zločin, ki se je tu dogodil, je še v popolni temi. Kaže, da je bila umorjena žena še mlada.

Tragedija radi — 7. hčerke. V Lobedigu pri Römerstadtu se je pripetila grozna rodbinska tragedija. Neki pijanstvu udani kovaški mojster Krönes, oče šestere hčerk, je dobil 7. hčer. To ga je tako razkačilo, da je zgrabil banjo, v kateri so kopali novorojenčka, ter jo vrgel s toliko silo ob tla, da se je banja razbila in se je otrok ubil. Na to je zgrabil še otročnico, jo vrgel na tla ter jo pretepal tako dolgo, da je obležala v omedlevici. Potem pa je hotel še babico ustreliti, kar pa so mu še pravočasno zabranili. Krönesa je žandarmerija odvedla takoj v zapor.

Morski potres je pognal pred kakima dvema mesecema velikanski val na obrežje otoka Zeram ali Seram. Grozno je bilo opustošenje, ki ga je napravil ta ogromni val v provincah Paulohy, Samasacrye in Nakariki. Te dve provinciji imeli sta 1700 duš, in od teh jih je ostalo le 40 na življenju. Ves kraj je bil opustošen ter pokrit z mrličmi. V Elpapoetih-zalivu priletel je val z vso močjo in šel čez visoka drevesa. Seboj je nesel kamenje in razširjal jako močen smrad po žveplju. Domačini so zbežali v gore.

Pretresljiva rodbinska žaloigra se je odigrala v Zenti. Tamošnji policijski šef Bottendücher je imel mlado ženo in dva mlada otročiča. Rodbinsko srečo je motila samo sumnja moževa, da mu je žena nezvesta z nekim prijateljem njegovim. Ta sum je skrival tako dolgo, dokler ni žene zalotil na nezvestobi. Zaprl jo je v neko sobo, kjer je ustrelil iz revolverja najprej nanjo, potem v samega sebe. Za otročiča pa je poskrbel v oporoki, kar priča, da mu je bil namen ubiti sebe in ženo.

Loterijske srečke.

Gradeo , 20. januarja.	38, 64, 73, 28, 36.
Lino , 27. januarja.	62, 63, 19, 22, 85.
Brno , 27. januarja.	73, 13, 2, 59, 6.
Dunaj , 20. januarja.	67, 33, 85, 24, 26.
Trst , 27. januarja.	25, 79, 64, 14, 9.
Praga , 31. januarja.	70, 20, 51, 41, 54.

Tržne cene v Ljubljani

1. februarja 1900.

	K	v		K	v
Pšenica, 100 kg	19	20	Špeh povejen, kgr.	1	44
Rež, "	14	40	Surovo maslo, "	1	90
Ječmen, "	13	60	Jajce, jedno	—	20
Oves, "	—	—	Mleko, liter	—	13
Ajda, "	16	—	Goveje meso kgr.	1	28
Proso, "	20	—	Telečje	—	120
Koruza, "	11	60	Svinjsko	—	120
Krompir, "	5	—	Koštrunovo	—	72
Leča, lit.	—	24	Piščanec	—	1
Grah, "	—	20	Golob	—	40
Fižol, "	—	15	Seno, 100 kilo	—	—
Maslo, kgr.	2	—	Slama, "	—	—
Mast, "	1	40	Drva trda, kiftr.	—	—
Špeh svež, "	1	20	" mehka, "	—	—

Vožnje karte in tovarni listi v

AMERIKO.

Kralj. belgijski poštni parnik

Red Star Linie iz Antverpna

naravnost v

Novi Jok in Filadelfijo.

Koncesionirana od visoke c. kr. avstrijske vlade.

Pojasnila daje radovoljno

Red Star Linie

Dunaj IV., Wiednergürtel št. 20

ali pa

Anton Rebek

Kolodvorske ulice šte. 29 v Ljubljani.

V Gorenji Planini pri Rakeku

oddati je za gostilno, mesnico in prodajnico zelo pripravna

hiša

s 5 sobami, kletmi, živinskim hlevom itd., z zelenjadnim in velikim sadnim vrtom

takoj v najem.

Več se poizve pri J. Božič-u v Podragi, p. št. Vid nad Vipavo.

Čemu v Ameriko

ko si doma lahko denarja zasluži, kdor zna pisati in brati in mu je resna volja truditi se. Vprašanja v tej zadevi pošiljajo naj se v zaprtih pismih z napisom „Ne v Ameriko“ poste restante v Ljubljano.

Zmešane lase

kupuje po najvišjih cenah in plača bolje nego vsaka zunanja firma

Ludovik Businaro

v Ljubljani, Hilšarjeve ulice št. 10.

Nabiralce las opozarjam s tem uljudno na mojo firmo.

Kathreiner

je samo pravi v znanih

Kathreinerjevih zavojih!

Zatoraj nikoli v odprtih ali v drugih za prevaranje računajočih ponarejenih zavojih.

Kathreiner Kneippova sladna kava je najokusnejša, kakor tudi edino zdrava in zraven tega najcenejša primes k bobovi kavi.

Kathreiner Kneippova sladna kava bode z veseljem in z vedno raztočem učinkom v stotisoč družinah použita.

Kathreiner Kneippova sladna kava je tam, kjer se zavoljo zdravja bobova kava prepove, najboljši nadomestek.

KAVA

DRUŽBE SV. CIRILA IN METODA

Tvarina je najboljša cikorkija.

ZALOGA PRI IV. JEBAČINU

LJUBLJANI.

Genjena..... gospodinja!

Ne dajte si vsiljevati drugih izdelkov cikorkij, ampak zahtevajte povsod najboljši pridevek k pra-bobovejvi kavi, to je cikorkija ali:

Dobiva se povsod.

Štev. 297.

Mestna hranilnica ljubljanska

obrestuje hranilne vloge po

4%

in plačuje vrh tega rentni davek sama.